

ARCHEOLOGISCHE EVALUATIE VAN HET BODEMARCHIEF TER HOOGTE VAN DE BOOMSESTRAAT TE NIEL (PROVINCIE ANTWERPEN)

(K-20-028)

ARCHEOLOGIENOTA

PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

ABO Archeologische Rapporten 1634

Rapport opgemaakt door: Cynthia Holstein

Kontichsesteenweg 38

B-2630 Aartselaar

Juli - augustus 2021

Dossiernr. intern: 31415

Dossiernr. extern: K-20-028

AOE: 2021G331

INHOUD

Deel 2: Programma van Maatregelen

1	Gemotiveerd advies	3
1.1	Inschatting potentieel tot kennisvermeerdering	3
2	Kwaliteitscontrole en ondertekening	5

DEEL 2 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

1 GEMOTIVEERD ADVIES

Er wordt voor de geplande riolering- en wegeniswerken ter hoogte van de Boomsestraat, het Walenhof en de Tunnelweg te Hellegat (gemeente Niel, provincie Antwerpen), een bodemingreep beoogd van ca. 7.305m². Het Onroerenderfgoeddecreet (art. 5.4) verplicht daarom de opmaak van een archeologienota ter evaluatie en waardering van het archeologisch potentieel van het betrokken bodemarchief.

De werken zullen plaatsvinden binnen de Boomsestraat (tussen huisnummers 272 en 324), Walenhof (tussen huisnummers 1 en 7) en Tunnelweg (tussen huisnummers 1 en 8) Hellegat (gemeente Niel, provincie Antwerpen). Binnen het onderzoeksgebied zal een nieuwe scheiden riolering worden aangelegd en zal de wegenis worden hersteld.

Landschappelijk gezien bevindt het onderzoeksgebied zich ter hoogte van een gradiëntzone nabij de Rupel en de Boom Nielse Scheibeeek. Het onderzoeksgebied ligt op een helling met hoogtewaarden schommelend tussen de 10,80 m TAW in het noordwesten en 7,5 m TAW in het zuidwesten. Het onderzoeksgebied lag oorspronkelijk gezien op de helling van heuvel (ca 10 m TAW). Echter, doordat deze helling in het verleden sterk onderhevig is geweest aan het ontginnen van klei, is deze heuvel vandaag de dag niet meer aanwezig. Het ontginnen van klei heeft een sterke impact op het natuurlijke reliëf en oorspronkelijke bodem gehad. Het onderzoeksgebied lag midden in zo'n ontginningsgebied.

Op basis van de bodemkaart worden er **OB**- en **OT**-bodems verwacht. Binnen het onderzoeksgebied zijn er enkele boringen uitgevoerd voor de opzet van een technisch verslag en een sloopopvolgingsplan door ABO nv in 2020. Uit de resultaten blijkt dat het bodemarchief binnen het rijwegdek van de Boomsestraat reeds verstoord is tot een diepte tussen de 0,40 en 0,70 m-mv en binnen de bermen tussen een diepte van 0,20 en 1,10 m-mv. Binnen het Walenhof is het wegdek tussen een diepte van 0,5 en 0,7 m-mv een verstoringslaag aanwezig. Voor een grondonderzoek door Group Van Vooren zijn er tevens 2 grondboringen uitgevoerd in 2020. Deze boringen tonen een verstoringslaag van tussen de 40 en 2,5 m dikte. De uitgevoerde bodemonderzoek tonen aan dat het onderzoeksgebied grotendeels verstoord is.

Hellegat staat bekend om zijn vele steenbakkerijen. De eerste steenbakkerij werd in deze regio reeds in de 13e eeuw geïntroduceerd. In de 19e eeuw breidde het aantal steenbakkerijen fors uit. Vanaf 1850 werd er begonnen met het ontginnen van klei en werden er vele kleiputten gegraven. Vanaf het begin van de 20ste eeuw werd een mechanische kleibagger in gebruik genomen. De productie werd in deze tijd dus zeer snel en hoog opgeschoefd. Historische kaarten uit 1873, 1939 en 1969 tonen aan dat het ontginnen van de klei een dramatisch effect heeft gehad op het omringende landschap van het onderzoeksgebied. Zo is de heuvel waarop het onderzoeksgebied gelegen is grotendeels afgegraven. Klei werd namelijk gewonnen op verschillende niveaus. De kaarten tonen aan dat onderzoeksgebied dus midden in een ontginningsgebied lag.

1.1 INSCHATTING POTENTIEEL TOT KENNISVERMEERDERING

In verband met het archeologisch potentieel, is het echter van belang de conservatiegraad van de mogelijke sporen, structuren en stratigrafieën nader te bekijken en te onderzoeken in combinatie met de impact van de werken. Het is de vraag in welke mate deze bewaard zijn gebleven binnen de grenzen van het onderzoeksgebied.

Voor het gehele onderzoeksgebied wordt geen archeologisch vervolgonderzoek geadviseerd op basis van de volgende argumenten:

- Het bodemarchief binnen de Boomsestraat, het Walenhof en de Tunnelweg is reeds verstoord door de aanleg van verhardingen, nutsleidingen en rioleringen. De reeds uitgevoerde boringen door ABO nv voor de opmaak van een technisch verslag in 2020, tonen aan dat deze verharding gemiddeld tussen de 40 en 70 cm dik is. De nutsleidingen bevinden zich onder de bermen en liggen ca. 1 m-mv diep. Daarnaast lopen er nog enkele rioleringsleidingen doorheen het onderzoeksgebied. Deze doorkruisen meerdere malen de Boomsestraat en de Tunnelweg en liggen tussen de 2,5 en 4 m-mv diepte.
- De reeds uitgevoerde boringen voor de opmaak van een technisch verslag door ABO nv in 2020 laten zien dat het bodemarchief binnen het onderzoeksgebied grotendeels verstoord is. De dikte van de verstoringslaag binnen het rijwegdek varieert tussen 0,40 en 0,70 m. Binnen de bermen is deze verstoring minimaal 0,2 en maximaal 1,1 m dik. Een tweede booronderzoek, uitgevoerd door Group van Vooren, toont tevens een verstoring aan. Uit dit booronderzoek kwam een verstoringslaag van ca. 0,4 tot 2,5 m dik naar voren.
- De omgeving van het onderzoeksgebied is hevig onderworpen geweest aan kleiontginning. Historische kaarten hebben aangetoond dat de directe omgeving werd gebruikt voor kleiontginning, specifiek tussen 1873 en 1969. Het onderzoeksgebied lag midden in een kleiontginningsgebied. Dit gebied is vandaag de dag opgenomen in de Inventaris als zijnde een gebied waarbinnen geen archeologie meer te verwachten valt.

Historische kaarten en luchtfoto's tonen aan dat de Boomsestraat en het Walenhof reeds waren aangelegd in de 18e eeuw. Na wat vernieuwingen en herstellingen is de loop van dit tracé niet gewijzigd door de tijd heen. Het is dus mogelijk dat er onder het wegdek nog dieper gelegen archeologische sporen aanwezig kunnen zijn, indien aanwezig.

De geplande werken hebben relatief gezien een beperkte impact op het bodemarchief. Binnen het onderzoeksgebied wordt een nieuwe gescheiden riolering aangelegd over een lengte van ca. 340 m. De DWA- en de RWA-leidingen komen naast elkaar onder het midden van het rijwegdek te liggen. De DWA-leiding heeft een buisdiameter van 250 mm en komt ca. 3 m-mv diep te liggen. De RWA-leiding heeft een buisdiameter van 800 mm en komt ca. 4 m-mv diepte te liggen. De breedte van de aanleg sleuf zal daarom ca. 2,55 m bedragen. Echter, het is de vraag in welke mate de geplande werksleuven over een lengte van ca. 340 m zullen zorgen voor kennisvermeerdering. De sleuven zullen bij een archeologisch vervolgonderzoek voor een zeer beperkt ruimtelijk inzicht zorgen. Een archeologisch vervolgonderzoek zou daarmee weinig kenniswinst opleveren.

Op basis van deze argumenten kan besloten worden dat het potentieel tot kennisvermeerdering bij archeologisch onderzoek bij de geplande werken binnen het onderzoeksgebied laag is. Het bodemarchief is reeds grotendeels verstoord door de aanleg van verhardingen, rioleringen en nutsleidingen. Daarnaast zullen de sleuven (maximaal ca. 2,55 m breed) over een lengte van ca. 340 m bij een archeologisch vervolgonderzoek voor een zeer beperkt ruimtelijk inzicht zorgen.

2 KWALITEITSCONTROLE EN ONDERTEKENING

Naam	Functie	Handtekening	Datum
Patrick Hambach	General director		4 augustus 2021
Toon Moeskops	Business Unit Manager		4 augustus 2021
Anouk Van der Kelen	Archeoloog/ kwaliteitsverantwoordelijke		4 augustus 2021